

Monetární ekonomie

Josef Menšík*

---

* Katedra ekonomie EsF MU

Bankovní systém II.

Centrální banka

bankovky dnes: umělé peníze vydávané státem –
nekonvertibilní u emitenta

centrální banka neplní ekonomickou funkci – poli-
tický pojem, ne ekonomický

centrální banka: státní instituce řízená úředníky –
problémy byrokracie

monopolní umělé peníze jako základní peníze – ko-
nečná forma měny

monopolní emise zákl. peněz + regulace bank:
emisní monopol na peníze vůbec

aktivity centrálních bank: regulace bank. sys. a
fin. sys. šířeji

vedení účtů stát. institucím (st. rozpočet, . . .),
úvěrování státu – „banka státu“

CB obvykle neposkytuje bank. služby běžným klientům

CB kontroluje plat. sys.: vedení účtů KB a většinou i organizace clearingů

úvěrové a fin. obchody s KB – „banka bank“

AKTIVA

Devizové rezervy

Státní dluh

Úvěry bankám

Ostatní investice

PASIVA

Rezervy bank

Oběživo

Kapitál

peníze CB kryty devizami a dluhy státu

devizové rezervy: oficiální a soukromé

hist.: omezování vazby zákl. peněz na komodity

měnová rada: úplné krytí a neomezená konvertibilita v parů

nezávislost centrálních bank: požadavek na stabilitu měny

otázky formy nezávislosti a vztahu k zodpovědnosti

Dvoustupňové bankovníctví

dvoustupňové bankovníctví: emitent zákl. peň. akt. a KB emitující odvozeně

měna dnes: systém základních a odvozených („parazitických“) peněz

každá KB emituje jiná peněžní aktiva

stupňovitost měny: koruny obchodní X rezervní – pohledávky za různými subjekty

Dvoustupňové bankovníctví (pokr.)

měna dnes: úvěrové peníze odvozené od umělých peněz

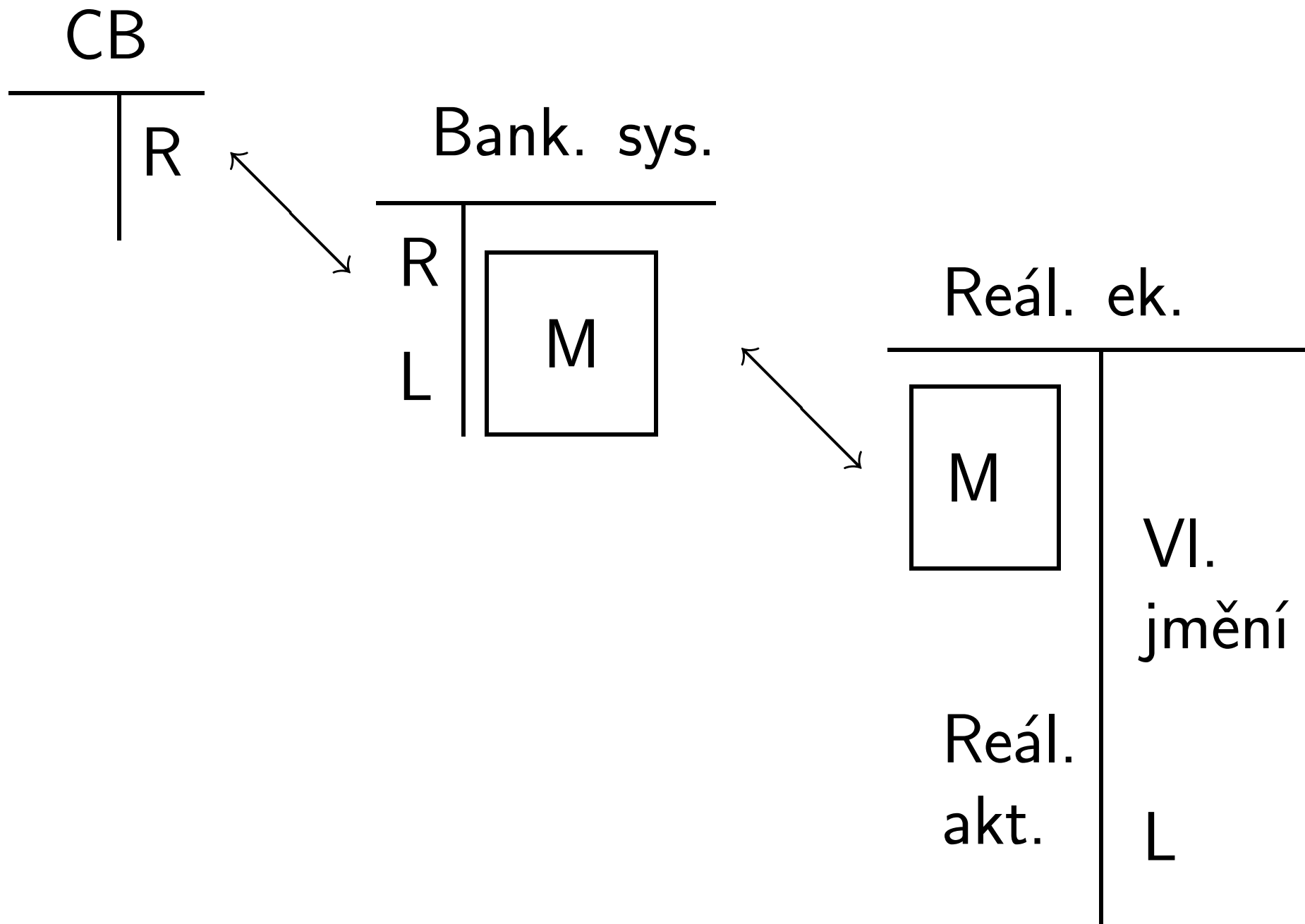
krytí současných peněz: část. krytí zákl. peň.
část. krytými deviz. rezervami

deviz. rezervy: fiat money nebo pohl. na ně

krytí peněz: soukromý úvěr a úvěr vládám – vlastní a cizím

Dvoustupňové bankovníctví (pokr.)

Dvoustupňové bankovníctví (pokr.)

peněžní aktiva tvořena v bankách: nedostanou se do oběhu bez asistence bank

vkladatelé nepřináší „peníze“ do bank, banky je naopak poskytují nefinanční veřejnosti

použití závazků bank pro placení: konverze závazků jedné banky v závazky jiné banky

klientská část platby: přenos informace o částce a účtech a uvědomění klientů o změně zůstatků

Dvoustupňové bankovníctví (pokr.)

mezibankovní část platby: vyrovnání mezi bankami
po změně závazků vůči klientům

clearing: mají-li banky rezervy u stejné banky –
bezhotovostní vypořádání

rezervy u různých bank: problém mezibank. platby
přesunuté na nostro banky...

... dva vznikající řetězce – ze strany banky plátce
a ze strany banky příjemce...

Dvoustupňové bankovníctví (pokr.)

... potkají-li se na účtech u jediné banky: bezhotovostní převod (takto některé mezin. platby)

státní zájem na kontrole clearingů: umožňuje lépe ovládat bankovní systém

klíčový při poklesu významu hotovosti a PMR: jediným způsobem udržení kontroly nad vlastní měnou

Vícestupňový bankovní systém

CB x nostro banky x KB

další stupeň „bank“: podnikové spořitelny, kampe-
ličky. . .

Velká Británie, Japonsko – mezistupeň mezi CB a
KB

euroměny: odvozená měna mimo původní území

emitent euroměny – pro platby a vyplatu hotovosti
potřebuje deviz. rezervy

Vícestupňový bankovní systém (pokr.)

placení přes nostro účty, možnost „eurorezerv“ a „euroclearingu“

deviz. rezervy zprostředkovaná pohl. za CB – jediným emitentem hotovosti

není dolar jako dolar, každý je však zprostředkovanou pohl. za Fedem

Ilikvidita bank

částečné krytí úv. peněz: nesoulad hodnoty rezerv a emitovaných peněz. pohledávek

fixace kurzu úv. peněz: ilikvidita v základním aktivu.

ilikvidita banky obecně: časový nesoulad aktiv a pasiv – výrazná převaha kr. pasiv nad aktivy

projevená ilikvidita může při urychleném řešení vést k insolvenční

Illikvidita bank (pokr.)

bankovní run: při fix. kurzu první berou vše poslední nic, zpětná vazba očekávání

př.: „částečně kryté parkovací lístky“

his.: předstírání úplného krytí, trvání na fix. kurzu, nepřipouštění možnosti runu a jeho syst. řešení

solidarita bank: redistribuce rezerv v BS – proti runu na jednu banku

Ilikvidita bank (pokr.)

bankovní panika: souběžné runy, efekty přelévání, neřešitelné solidaritou

věřitel poslední instance (LLR) – emise nových rezerv

Bagehot (1873): půjčit bezodkladně, za zvýšenou sazbu, solventní, ale ilikvidní KB

problémy praktického fungování LLR: identifikace insolvence, too big to fail – pak místo ilikvidity saňuje insolvenci

Ilikvidita bank (pokr.)

poskytování rezerv proti zástavě stát. obligací –
motivace k držbě st. dluhu bankami

podstata LLR: run končí u rezerv, část. krytí z
nademise KB řešeno emisí rezerv

X měnové krize. . .

uměle podporovaná integrace bank: riziko systé-
mové ilikvidity

